

Omorganisering av Drammen havn til annen selskapsform

Orientering i formannskapet 18. mai 2022

ved

Trond Julin

direktør for styring og eierskap

Kort om Drammen interkommunale havnevesen – Drammen havn

- Et interkommunalt selskap etter den tidligere kommunelovens §27 – med overgangsvindu ut 2023. (ikke IKS etter lov om IKS)
- Ingen av eierkommunene har skutt inn penger i selskapet, og eiernes verdier i selskapet er representert ved opparbeidede verdier i selskapets balanse.
  - Som vertskommune har Drammen kommune eiendomsretten til anlegg og installasjoner beliggende i kommunen, etter fradrag for gjeld/garantier (vedtektenes § 9)
- Drammen kommune er hjemmelshaver til eiendommene havneselskapet disponerer på Holmen, jfr. kommunestyre-sak 139/21 om festekontrakter.
- Ny reguleringsplan for Holmen, vedtatt av kommunestyret i sak 12/20, definerer Drammen havn som logistikk-knutepunkt for gods-aktivitet inn og ut av regionen.
- Selskapet er delegert kommunens myndighetsutøvelse etter den nye havne- og farvannsloven.
  - Kommunestyret gir forskrifter og fastsetter saksbehandlingsgebyr.
- Den kommersielle delen av virksomheten er betydelig, i forhold til myndighetsoppgavene.

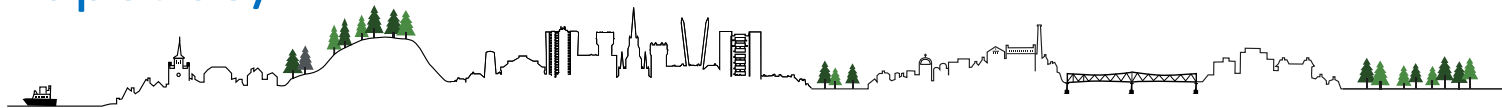
Bakgrunn for omorganisering - og behovet for en eier-strategisk prosess (1)

Endrede rammebetingelser for eiere og for selskapet pr. 1. januar 2020

1. **Ny kommunelov** innebærer at dagens §27-samarbeid bortfaller, og må erstattes av en ny samarbeids- og selskapsform senest i løpet av 2023.
2. **Ny havne- og farvannslov** har betydning for eierkommunenes og havneselskapets myndighet og ansvar for eget sjøområde. I tillegg åpner den nye loven for eierutbytte.
3. **Kommunereformen** har endret eiersammensetningen og eierandelene i selskapet.

Jfr. også:

- **Kommunestyre-sak 147/20**, der vedtektene ble midlertidig tilpasset ny eierstruktur, og gjennomføringen av den eierstrategiske prosessen ble vedtatt
- **Orienterings-sak i formannskapet 33/21.**

Bakgrunn for omorganisering - og behovet for en eier-strategisk prosess (2)

Eierne har behov for å styrke sitt forhold til selskapet

- Det er aldri tidligere utarbeidet en egen eierstrategi for selskapet, ut over vedtektenes formål - som er forankret i den tidligere havneloven.
- Vedtektene er til dels utdaterte, bl.a. henvises det til lovhjemler fra den tidligere havneloven.
- Havnerådet valgte i desember 2020 et helt ny styresammensetning for selskapet, for å kunne imøtekomme eiernes forventninger og legge til rette for en videreutvikling av selskapet, i tråd med bl.a. FNs bærekraftsmål.
- Det nye styret har utarbeidet en selskaps-strategi, og imøteser eiernes egen strategi for selskapet.

Det endelige utfallet av den eierstrategiske prosessen hviler også på ønskene fra Lier og Asker kommuner

- Når selskapsform er omforent og intensjonene om fortsatt eierskap er avklart er det grunnlag for å utvikle en eierstrategi, med tilhørende styringsdokumenter for et omorganisert selskap.

Rammene for den eierstrategiske prosessen ble lagt i kommunestyre-sak 147/20

1. Midlertidig, enkel tilpasninger av vedtekter til ny eierstruktur (vedtatt i sak 147/20 og iverksatt).
2. Etablere forutsigbarhet for selskap og eiere hva angår forventet verdifordeling ved oppløsning og omdanning av havneselskapet, som følge av at § 27-samarbeidet må avløses av ny selskapsorganisering.
3. Etablere utrednings- og beslutningsunderlag for eierne hva angår alternative eierstrukturer og alternativer for strukturering av selskapets forretningsområder.
4. Utvikling av eierstrategi for selskapet, med bakgrunn i vedtatt eier- og selskapsstruktur.
5. Utvikling av nye vedtekter for selskapet, med bakgrunn i ny eierstrategi.
6. Oppløsning, verdifordeling og ny selskapsetablering, i henhold til punktene 2-5.

Alle faser i denne prosessen følger spillereglene nedfelt i selskaps-vedtektene, og innebærer omforent politisk behandling i de tre kommunestyrene, før det er grunnlag for å fatte vedtak i havnerådet.

PWC har vurdert alternative selskapsformer for strukturering av selskapets forretningsområder

Selskapets viktigste forretningsområder (jfr. orienteringssak 33/21 i formannskapet)

1. Kommersiell aktør i et nasjonalt og internasjonalt logistikkmarked
2. Kommersiell aktør i et marked for næringseiendommer, jfr. kommunestyre-sak 139/21 om festeavtaler for kommunens eiendommer på Holmen.
3. Lokal/regional forvalter av ny havne- og farvannslov
  - Kommunenes myndighet etter havne- og farvannsloven kan bare delegeres til et KF eller et IKS.
  - Forslag til hvilke deler av loven som kan delegeres kommer i egen sak.

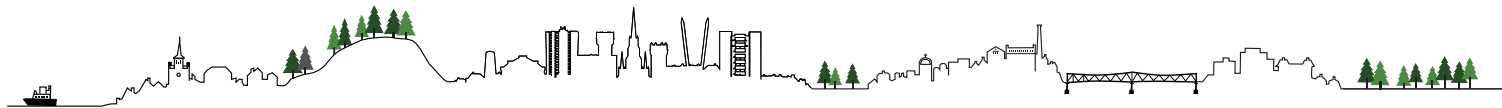
Det er PWC sin vurdering at havnevirksomheten både kan organiseres etter aksjeloven og etter lov om interkommunale selskap:

- A. «Drammen havn IKS», som favner alle forretningsområder.
- B. «Drammen havn AS», i kombinasjon med «Drammen havne- og farvannsforvaltning IKS»

Om rådmannens anbefaling

- Det er lagt til grunn at alle tre eiere blir med videre, når det gjelder den kommersielle delen av virksomheten.
  - Det er i tilfelle lagt opp til at dagens eierbrøk videreføres, slik PWC foreslår.
- Det er tatt høyde for signaler - spesielt fra Asker kommune - som ønsker en åpen tilnærming til spørsmålet om delegering av kommunes myndighet - til et IKS.

Likheter og ulikheter mellom de to foreslåtte organisasjonsmodellene IKS og AS

- De to organisasjonsmodellene IKS og AS har flere likhetstrekk

Dette skiller de to organisasjonsmodellene fra hverandre

- AS kan, dersom eierne ønsker det, ha både offentlige og private eiere.
- IKS kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller av andre IKS.
- Myndighet etter Havne- og farvannsloven kan bare delegeres til et KF eller et IKS.
- I et AS hefter eierne bare for sin del av aksjekapitalen.
- I et IKS hefter eierne ubegrenset for selskapets forpliktelser.

Om anbefalt løsning

Den kommersielle delen av virksomheten

- Betydelig andel av virksomheten.
- Velkjent og gjennomregulert selskapsform.
- Forventninger til avkastning/utbytte.
- Vekst-potensiale (styrets selskapsstrategi)
- Avgrensning av eiers risiko (pandemi, krig)
- Næringsutvikling
- Det grønne skiftet
- Drammen som regionsenter
- Virksomheten sammenlignbar med andre AS der Drammen kommune har eierinteresser – bl.a. Lindum, DKEU, Glitre Energi.
- Muligheter for fremtidig fleksibilitet på eiersiden, hvis eierne ønsker dette.

Myndighetsutøvelsen

- Beskjeden og avgrenset del av virksomheten.
- Tilfredsstillende havne- og farvannslovens krav til delegering av myndighet.
- Tydelig politisk styring av kommunen som havne- og farvannsmyndighet.
- Virksomheten sammenlignbar med andre IKS der Drammen kommune har eierinteresser – bl.a. DRBV, RFD.
- Fleksibilitet for Asker kommune.
- Muligheter for å invitere andre kommuner inn som samarbeidspartnere og/eller på eiersiden – uten kobling til den kommersielle delen.
- Stordriftsfordeler med kompetansemiljøet i et AS.
- Selskapsfunksjoner kjøpes av AS.
- Samarbeid med basis – kommunen som plan og bygningsmyndighet (farvann)

PWC har vist hvordan eiernes opparbeidede verdier i selskapet kan beregnes

NOK i millioner	Balanseførte verdier 31.12.2020	Drammen kommunes forlods verdier etter vedtektenes § 13	Felles verdier til fordeling etter eierbrøk (64/18/18)
Sum varige driftsmidler	394,9	-349,7	45,2
Sum finansielle anleggsmidler	55,6		55,6
Sum omløpsmidler	342,1		342,1
Sum eiendeler	792,6	-349,7	442,9
Sum egenkapital	721,8	-298,7	423,1
Sum langsiktig gjeld	51,1	-51,0	0,1
Sum kortsiktig gjeld	19,7		19,7
Sum gjeld	70,8	-51,0	19,8
Sum gjeld og egenkapital	792,6	-349,7	442,9
Oppgjort gjeld			-19,8
Til fordeling etter eierbrøk			423,1 (270,7/76,1/76,1)

NB! Beregningene vil endre seg med justeringer i beregningsmåte og valgt tidspunkt for balanseførte verdier.

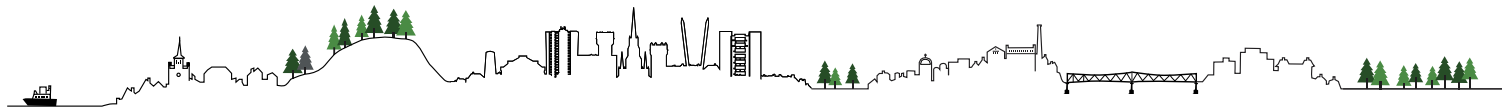
Dersom denne beregningen legges til grunn har Drammen kommune opparbeidede verdier i selskapet med **298,7** millioner kroner forlods, i tillegg til 64 % av fellesverdiene til fordeling, dvs. **270,7** millioner kroner.

Til sammen **569,4** millioner kroner.

Forvaltning av eiernes verdier i selskapet

- Det vurderes som en prioritert oppgave å ta vare på ressursene i virksomheten ved en omorganisering, for å legge til rette for å:
  - Realisere eiernes forventninger til selskapet (eierstrategier, øvrige styringsdokumenter)
  - Realisere styrets strategiske plan for selskapet
- Balanseførte verdier overføres til åpningsbalansene – primært til AS.
- Åpningsbalanser innrettes med tanke på en fremtidig utbyttepolitikk.
- For Drammen kommunes del må det tas hensyn til kommunens forlods verdier «særeie» i selskapet (foreløpig beregnet til 298,7 millioner kroner)

Myndighetsutøvelse og eierstrategier

- Rådmannen vil fortløpende komme tilbake med nye saker, så snart eiernes holdninger til foreslått organisering av havneselskapets virksomhet er behandlet av eierne:
- Drammen kommune   FSK: 18. mai   KST: 24. mai
- Lier kommune   FSK: 31. mai / 2. juni   KST: 14. / 15. juni
- Asker kommune   FSK: 7. juni   KST: 14. juni

- Havnerådsmøte 9. juni

